

TÄBY KULTURCENTRUM KARBY GÅRD

Från "karlarnas by" till konstnärernas gård

KARBY GÅRDS FORTIDA HISTORIA

Allteftersom inlandsisen smälte undan bosatte sig människor i området kring Karby gård och odlade säd på de bördiga sjöängarna.

Med Karby gård som exempel kan man se hur närbelägna gårdar sedan slog sig samman och bildade släktsamhällen och byar. Vissa gårdar fick genom giftermål och olika allianser etc. större jordefång än andra och kom med tiden att dominera över mindre närliggande gårdar. På så sätt bildades små lokala hövdingadömen, vars myndighet sällan sträckte sig utanför hembygden. Dessa gick så småningom samman och bildade lokala "kungadömen" under en s.k. småkung som styrde enligt områdets egna lagar och sedvänjor.

KARBY GÅRD PÅ VIKINGATID

Karby gårds historia kan i mångt och mycket knytas till vikingatiden (800 – 1050 e.Kr). Under första delen av 1000-talet dominerades bygden av främst två stormannasläkter, Jarlabankesläkten och Skålhamrasläkten. Båda släkterna var flitiga runstensresare vilket gör det möjligt att till viss del följa dessa släkters öden och utveckling. Om Jarlabankesläkten berättas exempelvis att Östen (vikingahövdingen Jarlabankes farfar) reste på pilgrimsresa till Jerusalem men dog någonstans i Grekland (med Grekland menades östromerska riket) samt att Estrid (vikingahövdingen Jarlabankes farmor) företog pilgrimsfärder i Europa. Runstenarna berättar inte minst om den mäktige vikingahövdingen och storbonden Jarlabanke Ingefastsson vars liv och öde är nära förknippat med Karby gårds historia.

Runstenarna var vikingatidens reklampelare och restes av tidens högre samhällsskikt för att indikera sin status och makt. Runstenarnas inskrifter runorna ansågs kunna oskadliggöra onda makter. Runorna var rödmålade och ristades av professionella runristare. Den omgivande runslingan var målad i lysande färger och hade ofta formen av en drakorm med svängande kropp och huvud med tvådelad tunga. Ormen som symbol har rötter långt tillbaka i tiden. En i området flitigt anlita runristare var Fot som i sina runtexter ibland använde sig av bokstavsrím (allitteration). En annan ofta förekommande runristare var Öpir (Gaphalsen). Av stavningen på hans ristningar kan man se att han troligen kom från Roslagen.

Karby gård skrevs ursprungligen "Karleby Herregård" och ibland "karlarnas gård". Benämningen "karl" betydde då "fri man", underförstått man av betydelse. Under vendeltid (550 - 800 e.v.t.) var "karl" en militär beteckning på en krigare som ingick i en härskarens följe och hade rätt att äga jord. Härskaren gav då jord i utbyte mot löfte om krigarens lojalitet. Ibland genom att helt enkelt beslagta någon annans jord. Ordet "gård" syftar ursprungligen inte på själva bebyggelsen utan på den inhägnade marken d.v.s. gårdet. Senare har ordet fått betydelsen "bebyggd plats".

Karby gård blev tidigt en s.k. storgård

Redan under vikingatiden var Karby gård en s.k. storgård. "Storgårdarna" var dominerande i området och lade under sig mindre s.k. följugårdar vilka stod i beroendeförhållande till storgården och betalade arrende i form av dagsverk och jordbruksprodukter. Kartor över trakten kring Karby gård under denna tid visar att en del gårdar var följugårdar under Karby gård.

Att äga jord var oerhört viktigt för vikingatidens människor. När en gård bytte ägare skedde det till en början främst genom arv från far till son enligt den urgamla odalrätten. När anspråk på ny mark måste bevisas förekom det därför att man "skapade" släktskap bakåt i tiden. Hur och när Karby gård kom i släkten Jarlabankes ägo är okänt.

Under vikingatiden då merparten av bygden var uppodlad var möjligheterna till nyetableringar därför begränsade och en gård kunde endast expandera på bekostnad av en annan gård. Det kunde ske genom köp, giftermål eller allianser av olika slag. Ibland tog man med våld över gårdar eller markområden. På en runsten lät vikingahövdingen Jarlabanke rista att han ensam ägde hela Täby, "æinn atti allan tabu". En hypotes till varför han var angelägen att omnämna sig själv som ensam ägare till Täby är att vissa gårdar eller markområden kommit i hans ägo på ett sätt som kunde ifrågasättas av andra.

Storgården Karby - en investering efter ekonomiskt lyckade resor österut?

Vikingarna företog först handels- och plundringsresor österut. Längs de ryska floderna tog de sig till marknadsplatser i det muslimska området. Där bytte de till sig åtråvärda arabiska mynt, s.k. dirhamer. I utbyte lämnade de varor från hemlandet, men även slavar som de tillfångatagit under färden. Dirhamerna, som präglats på uppdrag av kalifen i Bagdad, hade ovanligt hög silverhalt vilket gjorde dem till Europas viktigaste betalningsmedel, motsvarande dagens euro. Färderna österut var som störst på 950-talet. Därefter minskade plötsligt inflödet av silver från öst möjligen beroende på att kalifens silvergruvor var uttömda.

Vikingarna räknade inte de arabiska mynten utan vägde dem i en handhållen våg med två vågskålar. Om silvermynten i den ena vågskålen inte stämde med tyngden i den andra klippte man av en del av myntet. På hemmaplan brukade dessa mynt sedan omgjas till olika statusföremål. I gravområden runt Karby gård har man funnit olika föremål och smycken som ursprungligen kan ha varit kalifens silvermynt.

Ett sätt att skaffa rikedom var att ta värvning i den skandinaviska livvaksstyrkan, Varingagardet, hos den bysantinske kejsaren i Miklagård (nutidens Istanbul). Sold erhöles ofta i form av guldpenningar vilka sedan kunde användas som pengar eller omgjas till statusföremål.

Storgården Karby - en investering efter ekonomiskt lyckade resor västerut?

Som en följd av den minskande tillgången på arabiskt silver inriktade vikingarna sina handels- och plundringsfärder västerut. Inte minst gav plundringsresorna till England möjlighet att med nyförvärvade mynt och värdeföremål skaffa sig jordområden eller utvidga sitt jordinnehav. Exempelvis gjorde svearnas (senare under en tid även göternas kung) Olof Skötkonung lönsamma plundringsresor runt Östersjön. Möjligen deltog han i den danske kungens försök att med en flotta omfattande 94 krigsfartyg inta London, ett hot vilket fick de anglosachsiska kungarna att betala enorma lösensummor för att vikingarna inte skulle plundra engelska städer.

Mynten från England var mindre än de arabiska mynten och klipptes därför sällan sönder. Det ledde så småningom till en penningekonomi där varje mynt stod för ett visst på myntet angivet värde.

På olika platser har man funnit stora mängder silvermynt nergrävda i jorden. Om anledningen var att skydda sina tillgångar från fiender eller offer till gudarna vet man inte.

På storgården Karby var statusskapande föremål en självklarhet

Skillnaden i jordinnehav ändrade maktfördelningen i området. Ett hierarkiskt samhälle med olika sociala samhällsskikt skapades. Resorna till främmande länder - vare sig det gällde plundringståg eller handel – innebar att vikingarna skaffade sig mängder av värdefulla och statusskapande föremål, dåtidens lyxkonsumtion. Vid hemkomsten efter ett plundringståg delades bytet mellan deltagarna enligt vissa principer där hövdingen fick merparten.

Status var viktigt och på en storgård som Karby var statusskapande föremål självklara. Vid arkeologiska utgrävningarna runt Karby gård har man funnit ett flertal gravfynd från främmande länder.

På Karby gård arbetade många trälar

På en storgård som Karby gård fanns sannolikt många trälar som arbetade i jordbruket och hushållet eller med gårdens hantverk av olika slag.

I samband med plundringstågen lönade det sig att röva med sig människor som sedan såldes på blomstrande trälmarknader eller fördes hem som arbetskraft på den egna gården. Vissa forskare menar att träldomen spelat en betydande roll när det gällde att skapa ett produktionsöverskott på de vikingatida stormansgårdarna.

Karby gård i den mäktige Jarlabankes ägo

Under senare hälften av 1000-talet var vikingahövdingen och storbonden Jarlabanke den helt dominerande i bygden. Karby gård ingick som en stor del i hans ägor. Hans huvudgård hette Täby och låg troligen där Täby kyrka nu ligger.

Under sin levnad lät Jarlabanke resa sju runstenar. På fem av dem uppger han att han ägde/bestämde i hela Täby och på baksidan av en av runstenarna står att han ägde hela hundaret (häradet).

Jarlabanke – storslagen bro- och vägbyggare

Landskommunikationer blev under vikingatiden allt viktigare. Att kunna bekosta byggande av broar och vägar visade på rikedom och gav status.

Jarlabanke lät anlägga ett flertal broar och vägar. Det var inte broar i vår mening utan vägbanker som med hjälp av lera, grus och stenar byggdes över träskområden vilka var svåra passera. Ett exempel är den s.k. Jarlabankes bro som gick över en dåtida sankmark i Täby kyrkby. Den var 150 meter lång och 6,5 meter bred. En tredjedel av sträckan är nu restaurerad. Man vet inte exakt hur bron såg ut på Jarlabankes tid men troligen var stora stenar resta på ömse

sidor utmed vägbanken och däremellan låg mindre kantstenar. Fyra av de höga stenarna var ristade med runor.

Jarlabanke skapade egen tingsplats

Tinget var platsen för beslut av olika slag. På den lokala tingsplatsen samlades bygdens fria män för att avgöra rättstvister och besluta i frågor som exempelvis gällde gemensamma vägar och allmänningar. Senare blev tingsplatsen alltmer en plats där stormännen meddelade sina beslut. Vikingatida tingsplatser låg ofta vid vattendrag, vägkorsningar eller broar dit det var lätt att ta sig.

Den tingsplats som till en början gällde för Karby gård var Bällsta tingsstad (senare kallad Arkils tingsplats). Den låg vid nordöstra stranden av Vallentunasjön och hade anlagts på 1000-talet av den i området då inflytelserika Skålhamrasläkten.

På Bällsta/Arkils tingsstad finns idag en rektangulär stensättning som troligen var själva tingsplatsen. Intill denna finns en slags terrass som kan ha fungerat som "läktare" för att åskådarna skulle få bättre utsikt över tingsförhandlingarna. Strax intill tingsplatsen finns två runstenar. Av texten på en av dem framgår att man på tingsplatsen hade rest en "stav". Stavar har sedan långt tillbaka i tiden varit viktiga maktsymboler. En teori är att staven på tingsplatsen har fungerat som en kanal för "gudomlig kommunikation" genom vilken gudarna godkände de juridiska förhandlingarna och besluten.

Redan efter några årtionden flyttade dock Jarlabanke tingsplatsen längre norrut. En orsak kan ha varit att han då utvidgat sitt jordäggande och tagit över makten i området. Eller var det ett sätt för Jarlabanke att visa sin dominans gentemot den tidigare mäktiga Skålhamrasläkten?

Kristen tro ersatte hednisk asatro

På flertalet runstenar i området kring Karby finns ett kristet kors som en markering att där rådde kristen tro.

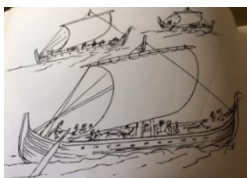
Genom plundringstågen i England hade vikingarna kommit i kontakt med den nya kristna religionen som allteftersom kom att utmana den hedniska asatron.

Med kristendomen upphörde den gamla seden att bränna de döda. Men traditionen att lägga ner olika slags föremål i gravarna bestod så länge som begravingarna skedde i anslutning till de gamla gårdsgravfälten. Begravingar på kyrkogårdar blev obligatoriska långt senare. År 1066 tycks hedendomen ha tagit överhand.

Bygdehövdingen Jarlabanke får ny roll

Övergången till kristendomen innebar en helt ny samhällsordning. Systemet med bygdehövdingar och småkungar utmanades. Kung Olof Skötkonung (980 - ca 1022) var i början av sin regering sjökrigare och deltog bland annat i slaget vid Svolder år 1000 tillsammans med danske kung Sven Tveskägg mot den norske kung Olav Tryggvason. Senare lät Olof Skötkonung döpa sig och tillsammans med sina allierade, kungens män, härskade han utifrån den katolska kyrkans organisatoriska uppbyggnad och kunde då kontrollera skatt och handel inom mycket större områden än de som hade styrts av lokala bygdehövdingar.

Jarlabanke bekostade fyra stridsskepp och 100 stridsmän/roddare

Under vikingatiden var krig detsamma som sjökrig. Plundringstågar och försvar mot fientliga angrepp sköttes av ett antal krigsskepp som gemensamt benämndes ledungsflotta och ibland enbart "ledning".

Uppland bestod vid denna tid av tre s.k. folkland. Varje folkland ansvarade för ett visst antal stridsmän/roddare till den gemensamma ledungsflottan samt att varje stridsman var utrustad med sköld, svärd, spjut och järnhatt.

Inom varje folkland fördelades detta uppdrag i mindre områden s.k. hundare (härad). Och varje hundare ansvarade för att kunna ställa upp med 100 stridsmän/roddare.

Karby gård ingick i "Vallentuna hundare" som var en del av folklandet Attudaland (namnet betyder "åtta hundare"). Av de krigare/roddare som deltog i ledungsflottans härjningar och strider kom säkert flera från Karby gård.

Hundarets härskare/hövding baserade sin makt på ekonomisk dominans. Enligt Jarlabankes egen utsago ägde eller kontrollerade han hela det hundare där Karby gård ingick. Det innebar att han själv kanske bekostade utrustning för totalt 100 stridsmän/roddare och fyra stridsskepp. Detta lät han rista på baksidan av en runsten där han tidigare låtit rista att han ägde (bestämde i) hela Täby/by. Om det stämmer kan man anta att Jarlabanke under tiden mellan de två ristningarna blivit ännu rikare och mäktigare och därmed fått stort inflytande hos den härskare/småkung som stod över honom.

Tre självständiga "folkland"

Vårt land var vid denna tid inte ett kungarike i vår bemärkelse. Exempelvis bestod nuvarande Uppland (svearnas land) av de tre s.k. folklanden Attundaland, Tiundaland och Fjärdundaland där vart och ett av folklanden var helt självständigt och styrdes av en lokal "kung" utifrån folklandets egna lagar och sedvänjor.

De tre folklanden bildade en personalunion

De tre folklanden slöt sig så småningom samman och bildade en personalunion med en kung som sammanhållande representant. Det innebar att varje folkland fortfarande skötte sina egna angelägenheter under ledning av den lokale härskaren/småkungen.

Den gemensamme kungens uppgift var främst symbolisk och handlade till exempel om att sammankalla och leda områdets sjökrigsflotta (s.k. ledung) inför gemensamma plundrings- och erövringståg till andra länder. I hans uppdrag ingick också att vara officiant vid årstidsfester, t ex. midvinterblotet, men därutöver saknade han verklig makt. En kunglig riksregering och därmed ordnat skatteväsende existerade inte.

TIDEN EFTER VIKINGATID TILL NUTID

Genom Karby gårds historia kan man på nära håll följa den maktkamp som under följande århundraden utspelades mellan den jordägande eliten, kungamakten och kyrkan i olika konstellationer. Karby gårds historia knyter då an till flera kända släkter i svensk historia. Som exempel kan nämnas släkterna Sture, Brahe, Gyllenstierna och Meijerfelt.

Karby gård blir del av Uppsala ärkebiskopssäte

Från och med 1100-talet kan området kring Karby gård ses som kristet. Katolska kyrkan blev allteftersom en av de största jordägarna i Täby by och en viktig maktfaktor. Kyrkans stora jordägarberodde framför allt på donationer av enskilda jordägare. Exempelvis kom Karby gård att slutet av 1300-talet tillhöra Uppsala ärkebiskopssäte sedan en samvetstyngd riddare donerat gården till kyrkan i utbyte mot syndernas förlåtelse eller i vart fall förkortad tid i skärselden.

Sverige som nation börjar bildas

Efter vikingatidens slut stärktes alltmer de tre folklandens union och det gamla ättensamhället raserades. Birger Jarl (ca 1210 – 1266) hade påbörjat det som sedan kom att bli Sverige genom att förvandla svearnas rike till en centraliserad makt med gemensam beskattning.

Under 1300-talet enades de tre folklanden Tiundaland, Fjärdundaland och Attundaland i en allt fastare organisation och under en enda kung, Birger Magnusson, som var sonson till Birger Jarl. Lagmannen Birger Persson (far till

heliga Birgitta) fick då i uppdrag att samordna lagarna i de tre folklanden till en gemensam lag, Upplandslagen.

Så småningom gick svearnas rike sedan samman med delar av götarnas rike i en tidvis löst sammanfogad nation som kom att bli nationen Sverige. Kungen där fick så småningom verklig makt och kungamaktens växande styrka rubbade maktbalansen i riket. Det ledde till de inbördeskrig som kom att dominera det politiska skeendet i Sverige under 1200- och 1300-talen.

Hur och när Sverige som en nationell enhet uppstod vet man inte utan enandet måste beskrivas som en långdragen process. Gustav Vasa brukar ses som den som grundade Sverige som nation. Han blev kung år 1523 och inledde därmed den svenska arvsmonarkin.

Föddes heliga Birgitta på Karby gård?

Att lagmannen Birger Persson fick i uppdrag att samordna lagarna i de tre folklanden fick betydelse för på vilken plats hans dotter Birgitta (heliga Birgitta) föddes. Vid tiden för Birgittas födelse ca år 1303 erhöll lagman Birger Persson Karby gård i donation av kungen som erkänsla för sitt arbete med att samordna de tre folklandens lagar. För att få ett större sammanhängande jordområde bytte han då till sig Sköldnora gård som gränsade till Karby gård. I utbyte lämnade han sin sätesgård Finsta. Då detta hände föddes Birger Perssons dotter Birgitta (heliga Birgitta) vilket alltså kan ha skett på Karby gård eller Sköldnora gård.

Innan Birger Persson erhöll Karby gård ägdes gården av riksrådet Asbjörn Sixtensson (Sparre), som kan ha varit ättling till Jarlabanke. År 1304 drog kung Birger in Karby gård till kronan. Det var en bestraffning för att Asbjörn i en fejd mellan kungen och hans bröder tagit parti för kungens bröder.

Karby gård blir frälsegård

År 1280 utfärdade Magnus Ladulås "Alsnö stadga", som gav skattefrihet åt den som kunde bekosta en ryttare och häst. Därmed skapades ett ridande förband och även en ny samhällsklass, riddarklassen.

Karby gård blev på så vis en frälsegård (befriad från skatt) och kom att bebos av s.k. riddare.

Ledungsflottan minskar i betydelse

Till skillnad från tidigare plundringsresor till sjöss utkämpades under 1200-talet stridigheter om makten inom landet och då på land med hästburna trupper. Ledungsflottan blev främst ett medel för kungen att *försvara* svenska intressen. Det var stor skillnad mot vikingatidens ledung som handlade om plundringståg till andra länder.

Även organisatoriskt blev ledungen annorlunda. Närliggande gårdar sammanfördes till "hamnor", vars sammansättning utgick från gårdarnas värde räknat i marker eller örtugar. Bönderna måste betala skatt (ledungslame) då flottan inte nyttjades. Karby gårds värde uttryckt i dessa termer är inte känt.

Karby gård blir en del av Rydboholmssgodset i samband med reformationen

Genom Gustaf Vasas beslut år 1527 att bryta banden med den katolska kyrkan förstatligades de gods och gårdar som tillhört katolska kyrkan. Karby gård blev då en del av Rydboholmssgodset som kom att tillhöra släkten Vasa.

Gustaf Vasas barnbarn, hertig Johan av Östergötland, blev genom arv ägare till Karby gård. Han donerade då gården till sin hovstallmästare Johan Klingspor som ägde närbelägna Bällsta gård. Johan Klingspors son gjorde år 1646 Karby gård till sin s.k. sätesgård.

Karby gård dras in till kronan

Under Karl XI:s regeringstid (1660 - 1697) drogs många av adelns jordegendomar in till kronan. Det gällde även Karby gård. Men kort tid därefter fick greve Nils Brahe d.y. Karby gård som ersättning för en större gård som blivit indragen till kronan.

Karby gård ansvarade för underhåll av en båtsman

Karl XI omskapade år 1682 den svenska krigsmakten med en permanent armé, s.k. Indelningsverket. Det byggde på att en eller flera gårdar tillsammans bildade rusthåll (kavalleriet) respektive rotar (flottan). Deras uppgift var att kontraktera en soldat eller båtsman mot att denne under kontraktstiden fick bo i ett soldattorp med en bit mark att odla. Förutom soldattorpet stod rotehållaren för soldatens utrustning, visst utsäde etc.

Systemet fungerade som böndernas skatt till staten. Rotehållarna/bönderna slapp att själva bli utskrivna som soldater.

Karby gård och Hägernäs gård utgjorde en rote, som ansvarade för underhåll av en båtsman. Denne fick under kontraktstiden bo på "Karby båtsmanstorp". Totalt fanns i Täby tio båtsmansrotar och åtta rusthåll.

Karby gård blir en del av Näsby storgods

År 1716 köptes Karby frälsehemman av greve Johan August Meijerfelt d.ä. som var riksråd, general och fältmarskalk över Karl XII:s arméer i kriget mot Ryssland. Meijerfelt ägde redan Näsby storgods. Karby gård blev därmed en av de tjugo gårdar som jämte underlydande hemman och torp låg under Näsby domäner.

Efter Johan August Meijerfelt d.ä:s död ärvdes Näsby storgods inklusive Karby gård av hans son med samma namn. Han var också fältmarskalk och tjänstgjorde i såväl svenska som utländska arméer. På äldre dar gifte han sig med Lovisa Sparre, en av "de tre gracerna" vid Gustaf III:s hov. De vackra "gracerna" var vida omtalade för sin skönhet och inte minst för sitt vidlyftiga kärleksliv. Greve Meijerfelt blev senare av okänd anledning satt under förmyndare. Man kan anta att många personer i trakten kring Karby gård arbetade hos greveparet och var väl förtrogna med parets förehavanden och hade mycket att berätta och diskutera sinsemellan.

Av de svenska soldater som deltog i kriget mot Ryssland kom säkert en stor del från Karby gård med omnejd och drabbades svält, fångenskap och död i främmande land.

Dagsverkstorp under Karby gård

Till Karby gård hörde på 1800-talet flera dagsverkstorp – inte att förväxla med soldattorp. Det var små torpstugor med tillhörande mindre jordlott och fähus som uppläts mot betalning i form av dagsverken på ägargården. Dagsverkstorp under Karby gård var exempelvis Efraimsberg, Västra Göttinge, Östra Göttinge, Karby Lilla, Karby torp, Långbacken och Visinge (senare egen gård).

Statarsystemet på Karby gård

I och med de nya transportmöjligheter som järnvägar innebar inriktades det svenska jordbruket under mitten av 1800-talet alltmer på mjölkproduktion. Det innebar att stora jordägare i stället för dagsverktorpare använda sig av 1-årsanställda lantarbetare/statare mot ersättning i natura i form av bostad och mat, s.k. stat. Statarna bodde ofta i flerfamiljshus, statarlängor.

Statarbostaden på Karby gård kallades Slottet. Den är numera riven.

Under 1900-talet - flertal olika ägare till Karby gård

Under 1900-talet bytte Karby gård ägare flera gånger och med korta ägarperioder. År 1958 köptes Karby gård av Täby kommun som år 1969 där inrättade Karby gårds konstnärscentrum sedermera Täby Kulturcentrum.

DE NUTIDA BYGGNADERNA PÅ KARBY GÅRD

Huvudbyggnaden på dagens Karby gård är från sent 1800-tal. År 1921 rustades huvudbyggnaden upp liksom parken väster därom. Där anlades samtidigt en köksträdgård.

Den västra flygelbyggnaden är från tidigt 1700-tal och kan ursprungligen ha varit gårdens huvudbyggnad. Den blev arrendebostad då den nya huvudbyggnaden uppförts.

Den östra flygelbyggnaden är troligen samtida med huvudbyggnaden. På bottenvåningen bodde ursprungligen två statarfamiljer. Där fanns även en kombinerad bak- och tvättstuga. I gavelrummen på övre våning bodde pigor och drängar.

Det s.k. Hönshuset som efter ombyggnad nu används vid föreningsverksamhet var från början "bykhus" (tvättstuga) på Visinge gård. På 1920-talet flyttades huset till Karby gård och blev där först lekstuga och senare hönshus.

På Karby gård fanns sedan gammalt en karpdam.

I mitten på 1800-talet anlades vid Karbyån ett tegelbruk som levererade tegel till flera av byggnaderna i Stockholm. Samtidigt byggdes i "Karby skog" en väderkvarn med sex vingar. Kvarndriften upphörde år 1920 då mjölnaren efter vadsugning hängde sig fast i en av de roterande vingarna men tappade taget och omkom. Hans änka livnärde sig sedan på att sälja bär och ris på Östermalmstorg. Nära kvarnen låg Täby gårds smedja.

En äldre kvarn låg tidigare strax intill Karby gård på ett av gårdens tidiga gravområden. Platsen, som kom att kallas Offerlunden, blev under senare tid populär för gårdsfolkets kräftkalas.

Gudrun Cavalli

Bilder från Täby hembygdsförenings olika skrifter.